
СТИЛІСТИКА ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕКСТУ

Отримано: 26 лютого 2026 р.

Прорецензовано: 18 березня 2026 р.

Прийнято до друку: 23 березня 2026 р.

Email: kolinko56@meta.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4085-2577>

DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-29\(97\)-84-88](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-29(97)-84-88)

Колінько О. П. Синергетика імпресіоністичного письма в новелі Гі де Мопассана «Перший сніг». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»* : серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2026. Вип. 29(97). С. 84–88.

УДК: 821.133.1-32:82.02

Колінько Олена Петрівна,
доктор філологічних наук, професор,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

СИНЕРГЕТИКА ІМПРЕСІОНІСТИЧНОГО ПИСЬМА В НОВЕЛІ ГІ ДЕ МОПАССАНА «ПЕРШИЙ СНІГ»

*«Я увійшов в літературу як метеор, я залишу її як блискавка»
Гі де Мопассан*

У статті здійснено імпресіоністично-синергетичний аналіз новели «Перший сніг» Гі де Мопассана, осмислення художнього тексту як відкритої нелінійної системи, що функціонує за законами самоорганізації та ентропійного зростання. Теоретичним підґрунтям розвідки слугували положення синергетики, зокрема концепція дисипативних структур Іллі Пригожина, адаптована до аналізу літературного твору. У роботі обґрунтовано продуктивність застосування категорій відкритої системи, біфуркації, флуктуації, незворотності та ентропії до інтерпретації психологічної динаміки новели. Доведено, що імпресіоністична поетика Мопассана з її зосередженістю на миттєвих враженнях, грі світла, кольору та настроєвих нюансах моделює нестійку структуру буття, чутливу до зовнішніх і внутрішніх збурень. У зазначеній новелі холод нормандського простору постає як метафора ентропійного поля, що зумовлює руйнування внутрішньої рівноваги героїні. Епізод виходу босоніж у сніг інтерпретовано як точку біфуркації, після якої система переходить у новий режим функціонування – хворобу та екзистенційне переосмислення. Образ першого снігу потрактовано як символ фазового переходу й концептуальний маркер межового стану. Парадоксальне відчуття щастя у фіналі інтерпретується як форма нової впорядкованості, що виникає в умовах граничної психологічної напруги. Наукова новизна дослідження полягає у вперше здійсненому комплексному застосуванні синергетичної парадигми до аналізу малої прози Мопассана і новели «Перший сніг», зокрема, що відкриває перспективи міждисциплінарного діалогу між літературознавством і теорією складних систем.

Ключові слова: новела; імпресіонізм; синергетика; самоорганізація; ентропія; біфуркація; дисипативна структура; відкриті системи.

Olena Kolinko,
doctor of Sciences in Philology, professor,
Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

SYNERGETICS OF IMPRESSIONISTIC WRITING IN GUY DE MAUPASSANT'S SHORT STORY «FIRST SNOW»

*«I entered literature like a meteor; I shall leave it like a thunderbolt»
Guy de Maupassant*

The article offers an impressionistic and synergetic analysis of the short story "First Snow" by Guy de Maupassant. The aim of the study is to interpret the literary text as an open nonlinear system functioning according to the principles of self-organization and entropy growth. The theoretical framework is based on synergetics, particularly the concept of dissipative structures developed by Ilya Prigogine, adapted to literary analysis. The research substantiates the applicability of such categories as open system, bifurcation, fluctuation, irreversibility, and entropy to the psychological dynamics of the novella. It is argued that Maupassant's impressionistic poetics – characterized by the fixation of fleeting impressions, the play of light and color, and subtle emotional nuances – models an unstable structure of being sensitive to internal and external disturbances. The cold Norman landscape functions as a metaphor of entropy, gradually destroying the heroine's inner equilibrium. The episode of walking barefoot in the snow is interpreted as a bifurcation point that triggers an irreversible transition to a new state – illness and existential transformation. The image of the first snow is understood as a symbol of phase transition and a conceptual marker of liminality. The heroine's paradoxical feeling of happiness in the finale is interpreted as a new form of being emerging from chaos under conditions of extreme psychological tension. The novelty of the study lies in the first comprehensive application of the synergetic paradigm to Maupassant's short prose, which opens new prospects for interdisciplinary dialogue between literary studies and the theory of complex systems.

Keywords: short story; impressionism; synergetics; self-organization; entropy; bifurcation; dissipative structure; open systems.

Актуальність теми. У сучасній гуманітаристиці дедалі частіше застосовують синергетичну дослідницьку парадигму, теорії складних нелінійних систем, хаосу та катастроф, самоорганізації, які у поєднанні з іншими підходами формують нові методологічні інструменти, поглиблюють інтерпретацію твору й окреслюють потенціал міждисциплінарного діалогу в сучасному літературознавстві.

І хоча термін «синергетика» увів німецький фізик Герман Хакен у 1960-х роках ХХ століття, для її становлення і розвитку велике значення мало створення нерівноважної термодинаміки бельгійським фізико-хіміком І. Пригожином. Щоправда, він використовував поняття «самоорганізація», але не вживав термін «синергетика», для нього більш прийнятним було «поняття «дисипативна структура» для позначення самоорганізованих структур, що утворюються у далеких від рівноваги відкритих середовищах та існують за рахунок дисипації (розсіяння) енергії, речовини чи інформації, яку отримують із середовища. І. Пригожин зазначав, що при цьому ентропія локально зменшується у самоорганізованій структурі, а вироблена ентропія віддається середовищу, і таким чином утримується новий порядок. <...> Перехід параметрів порядку до хаотичної поведінки є продовженням самоорганізації, і тому динамічний хаос може бути розглянутий як предмет синергетики у широкому сенсі цього слова. <...> Синергетичні моделі самоорганізації вперше створені у фізиці та хімії, їх застосовують нині в біології, соціальних та гуманітарних науках, хоча й не завжди у математично оформленому вигляді» (Синергетика).

На думку авторки статті, пригожинська теорія дисипативних структур може бути успішно застосована до аналізу художнього тексту і новели як жанру та імпресіоністичних новел Гі де Мопассана, зокрема.

Аналіз досліджень. У сучасній гуманітаристиці є наукові розвідки про характеристики англомовної новели як синергетичного феномену [12]; про самоорганізацію та саморегуляцію німецькомовної новели як типу тексту і дискурсу [14]. Є літературознавчі розвідки про проблеми фрактальної сутності літературного твору в контексті синергетичної парадигми [6] та застосування синергетичних досліджень у характеристиці літератури нестабільних періодів [1]. О. Колінько пропонує нові підходи до аналізу модерністської новели кінця ХІХ – поч. ХХ ст., використовуючи термінологію і понятійний ряд, запропонований синергетиками [5].

У науковому дискурсі не спостережено аналізу та інтерпретації французької новели і малої прози Гі де Мопассана кризь призму синергетичної парадигми, хоча є статті, наприклад, Наталі Яцків, присвячені встановленню структурно-стильових домінант мопассанівської новели, які не завжди вписуються у реалістичний контекст, а демонструють обізнаність митця з культурно-мистецькою атмосферою епохи, його прагнення використовувати всі можливості слова для вираження лексико-семантичних значень та асоціативно-сугестивних відтінків, що розширюють горизонти дійсності й апелюють до ірраціонального, підсвідомого, уявного [16]. Анастасія Марків, Руслана Манько розглядають індивідуально-авторський погляд на образ жінки у творах Мопассана; аналізують характери, риси, моделі поведінки героїнь новел [7].

Л. Дребеньова у своїй розвідці аналізує структурно-композиційну організацію новели Мопассана «Марна краса», зокрема композиційну рамку, сюжетні особливості, внутрішній конфлікт героїні та роль художньої деталі [3]. Ірина Соловцова характеризує Гі де Мопассана як неперевершеного майстра реалістичної новели другої половини ХІХ століття. Дослідниця наголошує на глибокому психологізмі, лаконізмі та об'єктивності автора у зображенні тогочасного французького суспільства [11]. Галина Фінчук обґрунтовує тезу, що Мопассан фактично відродив інтерес до короткої прози у Франції ХІХ століття, зробивши новелу одним із провідних жанрів літератури [13]. Дослідники визначають типологічні схожості в поезії Гі де Мопассана і В. Стефаніка [15]; Гі де Мопассана і М. Коцюбинського, Гі де Мопассана і Ольги Кобилянської [2].

Короткий огляд наукових праць про творчість Гі де Мопассана засвідчує, що його новелістика у світлі синергетичного дискурсу ще не досліджувалася, а це більше трьохсот текстів, які творили цей жанр у французькій літературі на порубіжжі ХІХ–ХХ ст. і які варто досліджувати у такому контексті, позаяк нове ставлення до світу в сучасній науковій парадигмі співвідносне, на думку Іллі Пригожина, із закономірностями, що діють в універсумі художньої творчості. На цій підставі він передбачає зближення діяльності вченого і літератора: «Літературний твір, як правило, починається з опису вихідної ситуації за допомоги скінченної кількості слів. Причому в цій своїй частині оповідь іще відкрита для численних різноманітних ліній розвитку сюжету. Ця особливість літературного твору якраз і надає читанню захопливості – завжди цікаво, який з можливих варіантів розвитку вихідної ситуації буде реалізований. Так само і в музиці – у fugaх Баха, наприклад, задана тема завжди припускає велику кількість продовжень, з яких геніальний композитор обирав на його погляд необхідне. Такий універсум художнього творчості дуже відрізняється від класичного образу світу, проте він легко співвідноситься із сучасною фізикою та космологією» (Пригожин, Стенгерс).

Мета статті: дослідити одну з багатьох новел Гі де Мопассана «Перший сніг» і цілісно та глибоко розкрити заявлену тему – від імпресіоністичної метафорики світла у творчості митця до синергетичної відкритості тексту.

Виклад основного матеріалу. Епіграф до статті «Я увійшов в літературу як метеор, я залишу її як блискавка» належить Гі де Мопассану і концептуально в метафорично-символічній формі окреслює художню природу його творчості й новелістики, зокрема. Мопассан, справді, як метеор, «увірвався» в літературу стрімко, швидко й потужно, без довгого поступового становлення, ніби передчуваючи короткочасність життя і усвідомлюючи інтенсивність творчості (він прожив 43 роки), прагнучи залишити не масив, а яскравий слід.

Епіграф також відображає специфіку його новел, які є лаконічними, стислими, але надзвичайно концентрованими, як спалах у темряві. Замість цілісної розробки предмета митець дає або побіжне враження від нього, або кілька вражаючих деталей. Блискавка як символ не просто світла, а удару, теж характеризує новели Мопассана, які в стислих рамках демонструють можливість показувати внутрішній світ особи в незвичайних, гранично напружених, межових ситуаціях, часто на межі зі смертю. Фінали в них короткі, різкі, непередбачувані, психологічно болісні. Вони вражають миттєвістю, абрутивністю і залишають поле для роздумів. Епіграф ніби узагальнює специфіку художнього методу митця – писати коротко, швидко, сильно і незабутньо, підкреслюючи специфіку його імпресіоністичної поезики як мистецтва концентрованого, блискавичного, психологічного впливу.

Гі де Мопассан написав упродовж свого творчого життя понад 300 новел, які увійшли до 16 збірок новел, серед яких найбільш знаковими є «Заклад Тельє» (1881), «Мадемуазель Фіфі», «Оповідки Вальдшнепа» (1883), «Сестри Рондолі» (1884), «Міс Гаррієт» (1884), «Іветта» (1885), «Орля» (1887). Мопассана вважають одним з родоначальників цього жанру.

Як зазначає Н. Яцків, «заслуга Гі де Мопассана полягає в тому, що він повернувся від роману до новели, створив класичні зразки цього жанру і з винятковою майстерністю використав можливості цієї розповідної форми. Учень Флобера, неперевершеного стиліста, Мопассан особливо вимогливо ставився до слова, домагався чіткості, лапідарності стилю, ясності і точності думок. Це дало йому змогу створити струнну, лаконічну новелу, глибоко психологічну, актуальну і правдиву» (Яцків, 2015: 125). Думка дослідниці є прямим містком до імпресіонізму Гі де Мопассана, який є важливою складовою його реалістичного стилю, що дозволяла йому передавати суб'єктивне сприйняття світу, миттєві враження та емоційні стани героїв.

Серед ключових імпресіоністичних елементів у новелістиці Мопассана варто виділити такі, як: суб'єктивне бачення, позаяк свій письменницький фокус автор зосереджує не на самому об'єкті, а на його сприйманні персонажем у конкретний момент. Замість детальних описів він часто використовує короткі, виразні штрихи, які фіксують миттєвість, відтак художній світ новел постає як послідовність миттєвих вражень; митець активно послуговується різними кольорами (хроматичними та ахроматичними) для передачі настрою, враження, емоцій, краси природи. Його пейзажі демонструють витончену роботу з кольоровим простором і нагадують живописні полотна художників-імпресіоністів (Клода Моне, Едгара Дега), де превалюють різні відтінки світла, тіні, відблиски. Опис пейзажів у новелах Мопассана, особливо в Нормандії чи на Сені, насичений грою світла. Імпресіоністична техніка допомагає також виразніше передати внутрішній світ персонажів, їх психологію через зовнішні і внутрішні враження, відблиски, натяки.

Таким чином, до «майстра реалістичної новели», як стверджує Ірина Соловцова, варто додати визначення «майстер імпресіоністичного письма», позаяк Мопассан не просто описує реальність, а створює її через призму сприйняття, враження, миті, гри світла, кольору, що робить його творчість, окрім натуралістичної, ще й глибоко імпресіоністичною. Л. Єремєєв вважає Мопассана засновником психологічної імпресіоністичної тенденції у зображенні природи, суть якої полягає в тому, що «культ живої природи – джерело радості й смутку, зміни почуттів і настроїв, їй же зобов'язана і активна роль свідомості у внутрішньому житті героя» [4, с. 17].

Певною мірою погоджуючись з думкою дослідників, для унаочнення зазначеного звернімося до аналізу новели Гі де Мопассана «Перший сніг» (1883), у якій йдеться про молоду жінку-парижанку, яку батьки, щоб поправити своє матеріальне становище, віддали силоміць заміж за «нормандського дворянина. Це був дужий хлопець, бородатий, червоновидий, широкий у плечах, невеликого розуму та веселої вдачі» [8, с. 314]. Він звик до осідлого способу життя, майже весь час проводив на полюванні, мало зважаючи на дружину з тонким душевним складом. Тендітна, чуттєва, романтична, вона любить життя, красу та емоції, прагне розваг і товариства, але весь час нашттовхується на байдужість і егоїзм чоловіка, гостро відчуваючи і переживаючи самотність, хоча чоловікові здавалося, що у їхньому замку і подружньому житті все добре.

Лаконічна сюжетна окресленість виразно засвідчує імпресіоністичну поетику новели, зосереджену не на подієвій канві, а на фіксації нестійких, плинних чуттєвих вражень, настроєвих станів героїні. Пильна увага автора до внутрішнього переживання героїні зумовлює імпресіоністичний характер оповіді: плинність описів, нелогічність, фрагментарність викладу і сприйняття, нелінійність, непослідовність оповіді, домінування емоційного тла над зовнішньою дією. Відтак художній світ новели «Перший сніг», перебіг подій, почуттів співвіднесений з осінньо-зимою: нормандська зима з її холодом, вогкістю, снігом, протягом, морозною ніччю, монотонністю постає як простір розмитих контурів, зорово-акустичних вражень і повторюваних відчуттів вологи, холоду, темряви, що формують особливу атмосферу екзистенційної ізоляції. Кольорові, рухові, звукові, дотикові, враження й емоції зимового пейзажу здійснюють ту ж динаміку, що й почуття героїні: від проблісків закоханості, прагнення пристосуватися до життя в замку, зробити його більш затишним, теплим – до повного розчарування і стихання, згасання намірів і бажань. У цьому контексті імпресіонізм є не лише стильовою домінантою тексту, а й способом художнього моделювання динамічної, відкритої системи, чутливої до найменших зовнішніх і внутрішніх турбулентностей.

Імпресіоністична поетика «Першого снігу» також моделює екзистенційну форму нестійкого буття, у межах якого внутрішній світ героїні зазнає повільного, але незворотного руйнування і хаосу. У цьому контексті продуктивним видається залучення синергетичного підходу й окремих понять синергетики І. Пригожина, зокрема, категорій відкритої системи, ентропійної невизначеності, зростання, моментів флуктуації, біфуркації тощо. Такі дисипативні процеси зумовлюють докорінну зміну переживання героїнею життя і смерті. Як результат – алогічне, парадоксальне відчуття щастя наприкінці новели, що постає не запереченням трагізму, а демонструє нову, нематеріальну впорядкованість в умовах психологічного хаосу і граничної емоційної напруги.

Як вже зазначалося, у новелі превалюють осінньо-зимові північні пейзажі, які автор використовує для відтворення психічного стану героїні. Вони викликають у свідомості героїв та читачів відповідну настроєвість: «Промайнуло літо, осінь. Прийшла зима, нормандська зима, холодна, дощова. Зливи спадали без кінця на високий гранчастий шиферний дах, що гострим шпилем здіймався до неба. Дороги стали мов багністі річки, а поле наче море з болота. <...> серце в неї стискалося; її проймала наскрізь сумна, похмура ніч, що спадала на спустілі поля. Тоді вона дзвонила, щоб принесли лампу, й сідала біля вогню. Вона палила цілі купи дров і не могла нагріти величезних, повних вогкості кімнат. Мерзла цілий день, скрізь – у вітальні, в ідальні, у своїй кімнаті. Холод, здавалося їй, проймав до кісток. Чоловік вертався тільки на обід, бо полював безперестанку чи доглядав за сівбою, оранкою, за всім, що ведеться в господарстві» (Мопассан, 1985: 316).

Холод тут постає не тільки як фізичний стан довкілля чи жінки («холод, здавалося їй, проймав до кісток», «серце в неї стискалося»), а як універсальний ентропійний чинник, що призводить до руйнації внутрішньої цілісності героїні. Нормандська зима з її вогкістю, монотонними дощами, безпросвітною темрявою («її проймала наскрізь сумна, похмура ніч») моделює простір підвищеної ентропії, тобто середовище, у якому згасає тепло як фізична й метафорична категорія: тепло дому, любові, міжособистісного зв'язку. У термінах синергетики І. Пригожина, людська психіка може розглядатися як відкрита система, що перебуває в постійному обміні з довкіллям. Простір нормандського замку («величезних, повних вогкості кімнат») функціонує як середовище, де ентропія невпинно зростає. Холод тут є не просто кліматичною деталлю, а знаком розсіювання енергії: теплової, емоційної, життєвої. Героїня намагається компенсувати втрати, вона палить «цілі купи дров», однак система не здатна відновити рівновагу. Відбувається накопичення внутрішнього хаосу, що врешті веде до незворотних змін. Хаос розвиває межі (про це свідчать пейзажі без контурів); уповільнює рух; гасить тепло (символ

любові й комунікації); ізолює. Замок, який мав би бути простором захисту, перетворюється на замкнену систему з наростаючою ентропією. Відсутність емоційного теплообміну з чоловіком означає брак тієї впорядковуючої енергії, що могла б компенсувати хаос.

Фізичне відчуття холоду, який «доходив аж до серця», трансформується у психологічну проєкцію самотності. Відсутність емоційного тепла в шлюбі прискорює ентропійні процеси: чоловік, занурений у господарство й полювання, залишається глухим до тонкої душевної організації дружини. Його раціонально-побутове мислення не сприймає її страждання як проблему. Таким чином, холод стає формою екзистенційної ізоляції, знаком розриву між тілесним і духовним вимірами буття.

Отже, холод у новелі функціонує як метафора ентропійного зростання, поступової руйнації зв'язків, втрати тепла й сенсу. Імпресіоністична поетика твору з її увагою до мінливих відчуттів і настроєвих нюансів, художньо відтворює нестійку динаміку відкритої системи, чутливої до зовнішніх збурень. Відтак психологічна драма жінки в контексті синергетичного підходу постає як модель незворотних процесів буття, де холод стає каталізатором ентропії, а руйнування – передумовою нової, хоч і трагічної, впорядкованості. Важливо, що погіршення стану героїні має кумулятивний характер, і кожен день холоду – це мікрофлуктуація, яка не зникає безслідно, а накопичується. Її внутрішній світ не повертається до первісної рівноваги. Відтак психологічний процес у тексті набуває характеру термодинамічної еволюції, тобто поступового віддалення від стабільного стану.

На прохання дружини придбати калорифер, чоловік тільки посміявся і банально відповів, що вона навіть не захворіла на нежить за цей час. У дружини виникає підсвідома потреба нашкодити власному здоров'ю, вона провокує у себе хворобу, виходить на холод майже роздязненою, йде по снігу голими ногами: «Тихенько вийшла з кімнати, спустилася по сходах і відчинила двері, що вели до саду. Земля, вкрита снігом, лежала мов мертва. Вона відважно простягла голу ногу й занурила її в ту легку, льодяну піну. Холод дійшов аж до серця, ніби хто діткнувся до болючої рани. Проте вона ступила й другою ногою і почала помалу сходити вниз [8, с. 320].

Такий вчинок жінки є водночас жестом відчаю і підсвідомим прагненням змінити конфігурацію замкненого простору. З позиції синергетики це момент флуктуації, коли незначний імпульс (вихід на холод) спричиняє лавиноподібні наслідки – запалення легенів, що переростає в смертельну недугу. У нерівноважних системах, за Пригожиним, малі флуктуації можуть у критичний момент визначити подальший шлях розвитку. Епізод виходу босоніж у сніг – це саме така флуктуація, що стає точкою біфуркації, тобто критичним моментом, у якому система втрачає стабільність і переходить у новий стан, позаяк не може повернутися до попередньої форми, вона або знаходить новий варіант організації, або руйнується. У новелі обидва ці процеси відбуваються паралельно: тілесна структура руйнується (запалення легенів, невиліковний кашель); внутрішня свідомість переходить у новий режим переживання.

Хвороба постає як дисипативний процес: відбувається розсіювання життєвої енергії (дисипація), ослаблення тілесної форми, але водночас народжується новий внутрішній порядок з хаосу. Коли система досягає критичного рівня ентропії, вона має два шляхи виходу із ситуації: чи то руйнується, чи то переходить на новий рівень організації. Героїня, втрачаючи тілесну цілісність через хворобу, набуває внутрішньої гармонії. З погляду синергетики відбувається якісна зміна режиму функціонування системи.

Хвора парижанка їде на південь лікуватися, але все більше усвідомлює, що її чекає неминуча смерть, та попри це, радіє життю, про що свідчать рядки новели: «А вона знає, однак, що має вмерти, що не побачить більше весни. <...> Життя триватиме для інших. А для неї воно скінчиться, скінчиться назавжди. Вона усміхається, вдихає, наскільки має сили в хворих своїх легенях, пахощі, що струмують у саду. <...> І вона щаслива! Розгортає газету, що так і лежала згорнена біля неї, і читає заголовок: «Перший сніг у Парижі». Дивиться на Естерель, рожевий тепер під вечірнім сонячним промінням, дивиться на безкрає синє-синє небо, на безкрає синє-синє море й нарешті підводиться» [8, с. 321].

Таке парадоксальне відчуття щастя можна інтерпретувати як стан після біфуркації, коли система вже знаходиться поза межами старої конфігурації. Це щастя має нематеріальний характер, воно навіть не пов'язане з фізичним тілом чи соціальною роллю: це своєрідний вихід за межі ентропійного простору шлюбу, провинції, холодного замку.

Таким чином, у синергетичному вимірі новела постає як модель відкритої системи (внутрішня свідомість героїні переходить у новий режим переживання), що перебуває в нерівноважному середовищі (холодна Нормандія), накопичує ентропію, проходить через точку біфуркації (вихід у сніг) і переходить у новий режим існування (хвороба – внутрішня трансформація – щастя – смерть).

У новелі «Перший сніг» назва виконує функцію концептуального маркера межового стану. Образ першого снігу, введений через газетний заголовок, символізує фазовий перехід від життєвого тепла до холодної нерухомості, від індивідуального буття до розчинення в загальному космічному порядку. Усвідомлення героїнею неминучості смерті спричиняє не руйнацію, а внутрішню самоорганізацію системи її свідомості, що виявляється у стані парадоксального щастя як форми гармонійного прийняття. Імпресіоністична поетика світла, кольору й простору фіналу забезпечує естетичну репрезентацію цього переходу, трансформуючи смерть із трагічного завершення в закономірний етап онтологічного ритму.

Висновки. Підсумовуючи зроблений аналіз новели «Перший сніг», можна зазначити, що залучення ідей Іллі Пригожина дозволяє побачити в ній не лише психологічну драму жінки, а й художню модель незворотних процесів буття. Імпресіоністична поетика Мопассана увиразнює відтворення нестійкості світу, де порядок і хаос співіснують, а холод виконує роль ентропійного каталізатора. У цьому вимірі фізична смерть героїні не просто кінець життя, а радикальний перехід системи, що вичерпала можливості рівноваги в заданому середовищі і знайшла новий варіант функціонування.

Аналіз імпресіоністичної новели Гі де Мопассана «Перший сніг» крізь призму синергетичного підходу розширює перспективи дослідження творчості письменника, дозволяє поглибити інтерпретацію твору, виглядає цікавим і новаторським явищем і відкриває продуктивний міждисциплінарний діалог між фізикою складних систем і сучасним літературознавством.

Література:

1. Абабіна Н. Література і синергетика : навч. посібник. Одеса : Фенікс, 2021. 152 с.
2. Градовський А. Писане «кров'ю серця»: типологічна парадигма Мопассан – Кобиліанська. *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 1998. № 2. С. 38–41.
3. Дребеньова Л. Про композиційні особливості новели Мопассана «Марна краса». *Зб. наук. праць ПДПУ ім. В. Г. Короленка. Серія : Філологічні науки*. Вип. 1 (40). Полтава, 2005. С. 67–70.
4. Єремеев Л. Французький літературний модернізм: традиції і сучасність. Київ : Наукова думка, 1991. 119 с.
5. Колінько О. Новела кінця XIX – поч. XX ст. як синергетична структура. *Grundlagen der modernen wissenschaftlichen Forschung: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der VI internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz, Zürich, 24. Mai, 2024*. Zürich-Vinnytsia: BOLESWA Publishers & UKRLOGOS Group LLC, 2024. С. 292–295.
6. Лещенко Г.В. Літературний текст як (мульти)фрактальна структура. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 17. Том 2. Ужгород, 2021. С. 203–207.
7. Марків А., Манько Р. Жіночі образи у новеллах Гі де Мопассана. *Грааль науки*. 2023. № 26. С. 329–333).
8. Мопассан Гі де. Перший сніг: новели / пер. з франц.; передм. В. Пашенка. Київ : Дніпро, 1985. 295 с.
9. Пригожин І., Стенгерс І. Порядок з хаосу. Новий діалог людини з природою. URL: <https://studfile.net/preview/3651411/page:57/> (дата звернення: 20.01.2026).
10. Синергетика. *Енциклопедія сучасної України*. <https://esu.com.ua/article-885398> (дата звернення 12.02. 2026).
11. Соловцова І. Гі де Мопассан – неперевершений майстер реалістичної новели другої половини XIX ст. *Зарубіжна література*. 2004. 11–12 берез. С. 20–26.
12. Сухова А. В. Характеристика англійської новели як синергетичного феномену. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 32 (71). № 3. Ч. 1. Київ, 2021. С. 198–202.
13. Фінчук Г. «Я повернув Франції смак до новели»: творчий спадок Гі де Мопассана *Зарубіжна література в школах України*. 2007. № 3. С. 11–15.
14. Чередниченко В. П. Самоорганізація німецькомовної новели: синергетичний аспект. *Нова філологія*. Запоріжжя, 2017. № 69. С. 211–215.
15. Яцків Н. Гі де Мопассан і Василь Стефаник: спільне та відмінне. *Дивослово*. 1999. № 10. С. 7–9.
16. Яцків Н.Я. Структурно-стильові домінуючі новелістики Гі де Мопассана. *Молодий вчений*. 2015. № 11 (26). Частина 1. С. 125–130.

References:

1. Ababina, N. (2021). *Literatura i synerhetyka: Navchal'nyy posibnyk [Literature and Synergetics: A Textbook]*. Odesa: Feniks, 152 s.
2. Gradovskiy, A. (1998). *Pysane «krov'iu sertsia»: Typolohichna paradyhma Mopassan – Kobyljanska [Written «with the blood of the heart»: The typological paradigm Maupassant – Kobyljanska]*. *Zarubizhna literatura v navchalnykh zakladakh*, (2), 38–41.
3. Drebenova, L. (2005). *Pro kompozitsiini osoblyvosti novely Mopassana «Marna краса» [On compositional features of Maupassant's short story «Vain Beauty»]*. *Zbirnyk naukovykh prats PDPU imeni V. H. Korolenka. Seriya: Filolohichni nauky*, 1(40), 67–70.
4. Yereimeiev, L. (1991). *Frantsuzkyi literaturnyi modernizm: Tradytzii i suchasnist [French literary modernism: Traditions and modernity]*. *Naukova dumka*.
5. Kolin'ko, O. (2024). *Novela kintsia XIX – poch. XX st. yak synerhetychna struktura [The short story of the late 19th – early 20th century as a synergetic structure]*. In *Grundlagen der modernen wissenschaftlichen Forschung: Der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der VI internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz* (pp. 292–295). BOLESWA Publishers & UKRLOGOS Group LLC.
6. Leschenko, H. V. (2021). *Literaturnyi tekst yak (mul'ty)fraktal'na struktura [Literary text as a (multi)fractal structure]*. *Zakarpatski filolohichni studii*, 17(2), 203–207.
7. Markiv, A., & Manko, R. (2023). *Zhinochi obrazu u novelakh Hi de Mopassana [Female characters in the short stories of Guy de Maupassant]*. *Hraal nauky*, (26), 329–333.
8. Maupassant, G. de. (1985). *Pershyi snih: Novely [The first snow: Short stories]* (V. Pashchenko, Trans.; V. Pashchenko, Foreword). Dnipro.
9. Pryhozhyn, I., & Stengers, I. (n.d.). *Poriadok z khaosu. Novyi dialoh liudyny z pryrodoiu [Order out of chaos: A new dialogue between man and nature]*. Retrieved March 20, 2024, from <https://studfile.net/preview/3651411/page:57/>
10. Synerhetyka [Synergetics]. (2026). In *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy*. Retrieved February 12, 2026, from <https://esu.com.ua/article-885398>.
11. Solovtsova, I. (2004, March 11–12). *Hi de Mopassan – neperevershenyi maister realistychnoi novely druhoi polovyny XIX st. [Guy de Maupassant as an unsurpassed master of the realist short story of the second half of the 19th century]*. *Zarubizhna literatura*, 20–26.
12. Sukhova, A. V. (2021). *Kharakterystyka anhlovnoyi novely yak synerhetychnoho fenomenu [Characteristics of the English-language short story as a synergetic phenomenon]*. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 32(71) (3, Part 1), 198–202.
13. Finchuk, H. (2007). *«Ja povernuv Frantsii smak do novely»: Tvorchyi spadok Hi de Mopassana [«I restored France's taste for the short story»: The creative legacy of Guy de Maupassant]*. *Zarubizhna literatura v shkolakh Ukrainy*, (3), 11–15.
14. Cherednychenko, V. P. (2017). *Samoorganizatsiia nimetskomovnoi novely: Synerhetychnyi aspekt [Self-organization of the German-language short story: A synergetic aspect]*. *Nova filolohiia*, (69), 211–215.
15. Yatskiv, N. (1999). *Hi de Mopassan i Vasyl Stefanyk: Spilne ta vidminne [Guy de Maupassant and Vasyl Stefanyk: Similarities and differences]*. *Dyvoslovo*, (10), 7–9.
16. Yatskiv, N. Ya. (2015). *Strukturno-stylovi dominanty novelistyky Hi de Mopassana [Structural and stylistic dominants of Maupassant's short prose]*. *Molodyi vchenyi*, 11(26, Part 1), 125–130.